dientiam appellarunt. Quocirca mandamus, quatenus si est ita, revocato in statum debitum, quicquid post hujusmodi appel. inveneris attentatum, in eodem negotio juxta Prioris mandati nostri ad præfatum Priorem de Gernemoe & Conjudices suos directi tenorem, prævia ratione procedas.

¶ PITH. [18] *De Burcellia.*] *De Bruxellia.* Vide *cap.* 31. *inf. de Privileg.*

XI. IDEM Abbati Sancti Salvatoris [19] Papien. & Verfellen. Præposito. [c. an. 1230. *Romæ in Insubriam.*]

Per exceptionem excommunicationis à prosecutione appellationis etiam originalis actor repelli non debet. Hoc dicit, & est casus singularis, quatenus dicit de actore [e].

[e] Vide Petr. Duesiam *reg.* 270. *Inc. excommunicatus non potest.*

SIgnificaverunt nobis Capitulum de Tornacen. quòd cùm P. in suum Archipresbyterum elegissent, Mediolan. Archiepiscopus præsentatam sibi electionem renuens confirmare, quendam Zephum Clericum in Archipresbyterum instituit Ecclesiæ suprædictæ: quare ipsis ad Sedem Apostolicam appellantibus, Præposito Sancti Stephani causam ipsam super his dicitur commisisse: qui electionem ipsorum confirmans, & pronuncians jus eligendi ad ipsum Capitulum pertinere, partem adversam ab impetitione ipsorum absolvit: à qua sententia partes ad Sed. Apost. appellantes, causam ipsam vobis obtinuere committendi. Sed à parte altera exceptione excommunicationis opposita contra Capitulum memoratum, vos minùs provide attendentes, quòd prætextu excommunicationis oppositæ à prosecutione appellationis, non debeat quis excludi: cùm omnis legitima defensio excommunicato in judicio reservetur: partem adversam non esse cogendam ad respondendum eisdem perperam decrevistis: propter quod dictum Capitulum nostram audientiam appellarunt: *Et infrà.* Mandamus, quatenus si est ita, exceptione hujusmodi non obstante, in eodem negotio procedatis.

¶ PITH [19] *Sancti Salvatoris.*] Prope Papiam, Ordinis S. Benedicti.

XII. IDEM. [c. an. 1230. *Romæ.*]

Reus in qualibet parte litis excommunicationem contra actorem objiciens auditur: & si malitiosè distulerit, in expensis condemnatur: & dato, quòd non excipiat, ipse Judex publicè excommunicatum repellet.

[f] Idem Bellamer. *Dec.* 226. & Gomez. *in com. utriusque fori.*

EXceptionem [f] excommunicationis in dilatoriis proponendis reus scienter omittens, in qualibet parte litis opponere minimè prohibetur, quod est in hac exceptione specialiter observandum, ne quisquam [g] in periculum animæ suæ excommunicato communicare cogatur. Qui si eam omiserit, ut actor laboribus & sumptibus fatigetur, in expensis est legitimis condemnandus. Excommunicatus [h] autem publicè etsi hujusmodi exceptio non opponitur, nihilo minùs est officio Judicis repellendus.

[g] *al.* ne quis.

[h] De materia vitandorum excommunicatorum. Vide Fel. *in c. Rodulfus. De reser.*

XIII. IDEM. [c. an. 1224. *Romæ.*]

Non competit exceptio rei judicatæ reo absoluto, quia non possidebat.

[i] De decisione hujus Decret. Vide Anto. de Butr. *in c.* 1. *de re jud.*

ADversario [i] tuo per Judicem absoluto, quoniam tempore motæ litis rem petitam ab ipso sine dolo desierat possidere, si eam modò possideat, tibi petenti denuò rei judicatæ exceptio non obsistat.

XIV. IDEM. [c. an. 1224. *Romæ.*]

Valet rescriptum impetratum ab excommunicato super prosecutione appellationis, licèt de excommunicatione non fecerit mentionem.

[k] De materia hujus Decret. Vide Philip. *in cap. olim. sup. de rescr.*

VEnerabilem fratrem nostrum Archiepiscopum [k] Narbon. qui à Judicibus ex sufficienti gravamine ad Apost. Sedem appellans, ad vos super appellatione sua nostras literas reportavit, & si causis aliis tempore impetrati rescripti vinculo fuerit excommunicationis adstrictus, de quibus ibi mentio non habetur, ad prosequendam per easdem literas appellationem prædictam decrevimus admittendum. Quia nihil excommunicato appellare prodesset, si non posset appellationem suam prosequi, & super ea literas impetrare.

DE PRÆSCRIPTIONIBUS.

TITULUS XXVI.

I. EX CONCILIO AFRICANO [a]. [c. an. 402.]

Episcopus contra Episcopum locum per se conversum ad fidem præscribit triennio: sed cùm vacat Ecclesia, vel est in schismate, nec præscribitur contra ipsam.

[a] Canonum Græcè collectorum ex Carthaginensib. Conciliis, hic numeratur centesimus vigesimus primus.

PLacuit, ut si quisquam [b] aliquem locum ad Catholicam unitatem converterit, si eum per triennium nemine repetente tenuerit: ulterius ab eo non repetatur. Si tamen per ipsum triennium [c] fuerit Episcopus, qui possit repetere, & tacuit: Si autem non fuerit, non præjudicetur matrici Ecclesiæ, sed liceat cùm locus acceperit Episcopum, ex ipso die intra triennium repetere. Item si fuerit Episcop. ad Catholicam fidem ex Donat. [d] parte conversus, non ei præjudicet præfinitum tempus: sed ex quo die conversus est, habeat per triennium potestatem repetendi locum, qui ad ipsam cathedram pertinebat.

[b] *Cap.* 1. *eod. tit. in* III. *Compil.*

[c] fuit.

[d] Aug. *l. de hæres. c.* 69. *tom.* 6.

¶ PITH. [1] *Africano.*] *Carthaginensi sexto.*

II. Ex Regesto Gregor. Italiæ Patriciæ. [c. an. 600. *Romæ.*]

Duobus modis summatur. Primò sic: *Taciturnitas Prælati non nocet Ecclesiæ donec sit præscriptum.* Secundò sic: *In rebus invasis non currit præscriptio.* Joan. And.

NIhil [e] prodest: [*Et infrà a.*] Nihil cum scandalo, nihil cum forali strepitu vobiscum nos velle de causis pauperum definire, vobis scripsisse meminimus. Sed illud scire vos credimus, taciturnitatem atque patientiam nostram futuris post me Pontificibus in rebus pauperum præjudicium non facturam.

[e] *Cap.* 3. *eod. tit. in* I. *Compil.*

[*a Gloriosissima sanitas & pulchritudo corporis superficie si vulnus latet intrinsecus, atque illa magis cavenda est discordia cui satellitium pax præbet exterior. Illud verò quod in Epistolis nostris revocare in memoriam nostram excellentia vestra studiosè contendit, scriptum esse vobis.*]

III. GREGORIUS. [c. an. 595. *Romæ.*]

Per quietam & synceram possessionem triginta annorum, præscribit Ecclesia rem privati. Hoc dicit, prout loquitur in præscriptione Ecclesiæ activè, & iste intellectus tenendus est.

SAnctorum [f] Patrum sanctiones statuentes confirmaverunt, & nos irrefragabiliter confirmamus, ut omnes possessiones ad singulas provincias nostrorum fratrum pertinentes, à quibus per triginta annos possessæ sunt quietè & syncerè absque Synodali proclamatione, perpetuò teneantur.

[f] *Cap.* 4. *eod. tit. in* III. *Compil.* & post Conc. Lat. sub Alex. III. *p.* 38. *c.* 7. *in regist. Greg. nondum inveni*

IV. ALEXANDER III. Salernitano Archiepiscopo [g]. [c. an. 1180. *Romæ in Campaniam.*]

[g] *al.* Salolitano. *al.* Salernitanen.

Quarta decimarum & funeralium præscribitur contra Episcopum; si quadraginta annorum spatio non solvatur, & Cathedralis Ecclesia interim non vacavit.

DE quarta decimæ & [h] oblationis defunctorum Clericus ab impetitione Episcopi quadragenali præscriptione temporis se posse tueri videtur. Nisi fortè interim Pastoralis sedes caruisset pastore, qui jura Ecclesiæ suæ exigere debuisset. Nam Ros. Eccles. triennalem præscriptionem [3] contra Ecclesiam non admittit.

[h] *Cap.* 6. *eod. tit. in* I. *Compil.*

¶ PITH. [2] *Salernitano.*] *Salonitano.*

[3] *Triennalem.*] *Tricennalem.*

V. IDEM [i] [4]. [c. an. 1180. *Romæ.*]

[i] *al.* Clemens IV. 3.

Possessor malæ fidei non præscribit.

VIgilanti studio [k] cavendum est, ne malæ fidei possessores simus in prædiis alienis: quoniam nulla antiqua dierum possessio juvat aliquem malæ fidei possessorem, nisi respuerit postquam se aliena noverit possidere: cùm bonæ fidei possessor dici non possit. Ephesinus enim legislator [5] solùm propter vitandum miserorum segniciem, & longi temporis errorem & confusionem, primus tricennali vel quadragenali præscriptioni vigorem legis impositit [l]. Nobis autem tam in rebus cognitis, quàm latentibus placuit non habere vigorem.

[k] *Cap.* 7. *eod. tit. in* I. *Compil.* & post Conc. Later. *par.* 38. *c.* 1.

[l] Vid. *l. fi. C. de præscript. lon. tem.*

¶ PITH. [4] *Clemens III.*] *Alexandriæ Episcopus Clemens glorioso Martyr in lib. Stemmatum. alias Stromatum.*

[5] *Ephesinus enim Legislator.*] *Euphegius tamen Legislator, Origenis patruus.*

VI. IDEM Mauritano Episcopo [m]. [c. an. 1170. *Romæ.*]

[m] *al.* Mauritiano.

Una Ecclesia in parœcia alterius xl. annorum spatio decimas præscribit.

AD aures [n] nostras pervenit duas Ecclesias litigasse super decimis, quas una earum in alterius parœcia annis xl. possedit: [*Et infrà a.*] Tuæ fraternitati tenore præsentium innotescat quòd de jure divino & humano melior est conditio possidentis. Quia quadragenalis præscriptio omnem prorsùs actionem excludit.

[n] *Cap.* 9. *eod. tit. in* I. *Compil.* Bald. *in tra. de præsc. in* 1. *part.* 5. *part. principalis q.* 14.

[*a Ac per hoc ejus actionem putat esse extinctam, altera verò volens eas jure Parochiali evincere, præsumptionem non debere sibi obesse proponit. Ideòque quid juris sit in hoc casu, tua nos duxit f. consulendos.*]

VII. IDEM Parmensi Episcopo. [c. an. 1112. *Romæ in Insubriam.*]

Laici spiritualia possidere non possunt, ergo & per consequens, nec præscribere. Hoc dicit, & quotidiè allegatur.

[o] *Cap.* 10. *eod. tit. in* I. *Compil.* & quare Laicis decimæ non dentur D. Thomas & *ibid.* Cajet. 2. 2. *q.* 87. *art.* 3.

CAusam [o] quæ inter Regin. Archid. & Nobilem virum G. super decimis vertitur: [*Et infrà a.*] Ideòque f. t. p. a. s. p. mandamus, quatenus causam ipsam debito fine decidas, non obstante præscriptione temporis, vel concessione Ecclesiasticæ secularisve personæ, si idem G. opponere eam voluerit: quia cùm Laici decimas detinere non possint, eas nulla valent præscribere ratione.

[*a Experientiæ tuæ de qua multùm confidimus, committimus audiendam, & mediante justitia terminandam.*]

[p] *al.* Urbanus tertius.

VIII. IDEM [p]. [c. an. 1172. *Romæ.*]

Si contra præscriptionem xl. annorum, quæ sola currit contra Ecclesiam, opponatur interruptio, tuerque probabit.

[q] *Cap.* 1. *eod. tit. in* II. *Compil.* Vide Bald. *tract. de præs. in* 5. *parte principali.*

ILlud [q] autem te scire volumus & tenere, quòd adversùs Ecclesias minorem præscriptionem [6] quàm quadraginta annorum Rom. Eccle. non admittit, licèt quidam Canones comprobant tricennalem, & Ecclesia se potest adversus Ecclesiam quadragenaria temporis præscriptione tueri de re illa, quam inconcussè quadraginta an. noscitur possedisse. Verùm si de præscriptione & interruptione inter partes fuerit mota quæstio, ab utraque parte testes recipi debent; & si probata fuerit interruptio, præscriptio non retinebit.

¶ PITH. [6] *Minorem præscriptionem, &c.*] *Ex Novell. Justin.* 131. *can. uit. caus.* 16. *quæst.* 5. *Capitul. lib.* 5. *cap.* 236.

IX. IDEM [7] Syracusano Episcopo. [c. an. 1174. *Romæ in Siciliam.*]

Fines prædiorum Ecclesiasticorum, quadraginta annorum spatio præscribuntur.

[r] *Cap.* 2. *eod. tit. in* II. *Compil.* unde ita reponenda est inscriptio, Idem Syracusano Episcopo.

QUia judicante [r] Abbate C. [8] comperimus inter eum & Abbatem [9] sanctæ Luciæ gravem esse exortam de finibus quæstionem, agrimensoris definitione illam prospeximus finiendam.

Hortamur igitur, ut ad loca, de quibus est contentio, accedentes, eam in vestra faciatis præsentia terminari. Quadraginta tantùm annorum præscriptione utrique parti servata.

¶ PITH. [7] *Idem.*] Gregorius I. *lib.* 6. *Epist. cap.* 200, § C.] Cæsariensis Monasterii sancti Petri.

[9] *& Abbatem.*] Urbanum Abbatem.

X. LUCIUS III. de Massandane [10] & de Dorcestre Abbatibus, & Magistro A. de VV. de Fordit. [11]. [an. 1181. *Romæ in Anglium.*]

Tempore hostilitatis, non currit præscriptio.

[s] *Cap.* 1. *de Capell. mon.* unde restituenda est inscriptio, quando videlicet currat præscript. vide Specul. *tit. de app.* §. *nunc breviter.* Add. latè per Ripam, *tract. de peste.*

EX transmissa [s] conquestione Abbatis & Monachorum de Haben. [12] accepimus, quòd cùm Ecclesia de Camenone [13] ad jus eorum pertineat, & homines de Sib. & Vinto. [14] Ecclesiarum Parœciani sint ipsius Ecclesiæ; Clerici, qui prædictas habuerunt Ecclesias, minutatim omne jus parœciale præter jus funerandi matrici Ecclesiæ subtraxerunt: *Et infrà.* Dist. v. mandamus, quatenus decimas & oblationes cum aliis obventionibus memoratæ matrici Ecclesiæ, præscriptione hostilitatis tempore non currente, restitui faciatis.

¶ PITH. [10] *Massandane & de Dorcestre.*] *de Massanden, & Cistrensen.* Inde Frater Ranulphus Cestrensis Monachus, Polychronic. scriptor.

[11] *& Magistro A. de VV. de Fordit.*] *& Magistro H. de VVdesod.*

[12] *Haben.*] *de Aberton.* VValf. 12. *Abbendum.* Camden. 138. *Abbendon.* quod ædificatum scribunt à Cissa Occidentalium Saxonum Rege, restauratum Eadgari Regis beneficio. Leland. Camden.

[13] *Camenone.*] *Caniemone, Cumenore, Canienore.*

[14] *Vinto.*] *VVinto.* Sigebert. *an.* 1176.

XI. INNOCENTIUS III. Abbati de Cenedo, [15] [c. an. 1210. *Romæ in Insubriam.*]

Procurationes quæ debentur Legatis & Nunciis Apostolicæ Sedis, præscribi non possunt.

[t] *Cap.* 1. *eod. tit. in* III. *Compil.* * *al.* Cleri Medio. *in antiq.* [u] *al.* expensas nolunt subsidium, &c.

ACcedentes [t] [16] ad præsentiam nostram Præpositus sancti Nazarii, & A. Canonicus sancti Stephani, Syndici & Procuratores Primicerii & Clerici * Mediolan. de Ordinariis majoris Ecclesiæ graviter sunt conquesti, quòd cùm ipsi Legatos & Nuncios Apost. Se. devotè recipiant & procurent, dicti Ordinarii procurare ipsos renuunt, & procurantibus [u] ad expensas subsidium impartiri: [*Et infrà a.*] Volentes autem ut quod omnibus imminet, ab omnibus comprobetur; mandamus, quatenus nisi dicti Ordinarii per speciale privilegium Apost. Sed. à præstandis procurationibus ostenderint se immunes, (etiamsi longissimo tempore procurationis obsequium non impenderint, cùm in talibus præscriptio sibi locum nequeat vindicare) ipsos ad procurationis farcinam ordine debito subeundam teneri decernas.

[*a Unde Clerici Mediolan. grave querebantur sibi præjudicium generari; cùm enim per civitatem ipsam sæpè contingat transitum facere Nuncios nostros & Legatos, quanto in eorum procurationibus pauciores existunt, tanto facientes amplius prægravantur; & quantò per plures onus esset procurationis divisum, tanto à facientibus facilius portaretur. Qui siquidem Ordinarii, cùm pro eis & aliis vigilare jugiter non cessemus, & spiritualia sicut Deus dederit omnibus ministremus, in hujusmodi se jure speciali tueri satagant, non videtur, præsertim cùm & Apostolus dicat, Si vobis spiritualia seminavimus, non est magnum, si carnalia vestra metamus, & instantia nostra quotidiana sit omnium Ecclesiarum solicitudo, sicut plenius norunt præsentes pariter & remoti.*]

¶ PITH. [15] *Cenedo.*] *Ceneto* seu *Chareto* Ordinis Cisterciensis, diœcesis Laudensis in Provincia Mediolanensi. vel *Mariæ de Cerreto*, Ordinis S. Bened. Boven. diœcesf. in Calabria. *Cerreto*, aliàs *Cetreco*, fortè *de Caneto*, Pollens. diœcesf. Ord. S. Bened. aut *Mariæ de Citria*, Ord. S. Bened. Nucerin. diœcesf. Extat *pag.* 360. *epist. Innoc.*

[16] *Accedentes.*] Junge *cap.* 17. *inf. de censib.*

XII. IDEM de Costa [17], & de Donato Prioribus. [c. an. 1210. *Romæ in Hispaniam.*]

Subditus non præscribit obedientiam contra Prælatum.

[x] *Cap.* 2. *eod. tit. in* III. *Compil.* Vide Ro. *fin.* gu. 500. *inc. Curialis de Florentia.*

[y] Archiepiscopo.

CUm [x] non liceat à capite membra recedere, non sufficimus admirari, quòd sicut referente Bracharen. Archiepiscopo nobis est intimatum, licèt Ecclesiæ vestræ in ipsius sint diœceli constitutæ, vos tamen obedire sibi tanquam Episcopo [y] vestro contumaciter recusatis: [*Et infrà a.*] Ideòque mandamus, quatenus præfato Archiepiscopo & Ecclesiæ Bracharen. obedientiam & reverentiam debitam, sicut alii Clerici suæ diœcesis faciunt, impendatis, præscriptione temporis non obstante.

[*a Cum igitur crimen arioland sit repugnare, & scelus idololatriæ nolle acquiescere; sustinere nolentes, quòd subditi Prælatis suis non obediant ut tenentur, de communi f. n. con.*]

¶ PITH. [17] *De Costa.*] fortè *de Castro, pag.* 76. *epist. Innoc. de Scotomalo, pag.* 474. & 475. *epist. ejusdem. Petri de Castra.* Ordinis S.]. Tarvin. diœcesf. sed est sub Archiepiscopo Bracharensi. Vaseus 553.

XIII. IDEM Nobili viro Matafeloni [18], [c. an. 1212. *Romæ in Insubriam.*]

De juribus ad Romanam Ecclesiam spectantibus currit sola centenaria præscriptio.

[z] *Cap.* 3. *eod. tit. in* III. *Compil.* Anchar. *cons.* 310. & Paul. Castr. *consil.* 280. *incip. in facto præsenti.*

AD audientiam [z] Apostolatûs no. pervenit: [*Et infrà a.*] Proponebatur ex parte tua Alex. Pa. præ. no. tibi in castro Palatioli concessisse singulis annis 40 sol. denariorum Papien. quos Rom. Eccl. ibi consuevit recipere annuatim, insuper comestiones [19], banna [20], placita [21], forisfacta [22], & omnia jura, quæ ibi Apost. Sed. habebat. Sed ea tibi ratione nulla deberi Castellanus ejusdem castri constantissimè asserebat. Ad quod probandum inducebas prædicti Papæ privilegium, & librum Eccl. Ro. censualem. hoc etiam nitebaris probare per testes, qui dicebant se vidisse præscriptum centum Nuncios Ro. Pon. à 30 annis, & infrà fuisse solutum. Sed inter alia fuit ex adverso responsum, quòd nec privilegium, nec liber censualis, tibi aliquid commodi afferebat [a], cùm privilegio usus non fueris spatio annorum 30. & liber censualis suspectus existeret, quia non fuerat in camera nostra receptus, ac Scriniarius alio modo scripsisset dicta testium, quàm dixissent. Nos igitur magis autoritatem privilegii, quàm depositiones testium attendentes, considerantes etiam librum censualem, quem non suspectum habuimus [b], licèt non in nostra, sed in Cardinalis S. Hadriani camera sit inventus, qui [c] eum, quando Camerarius fuerat, de camera B. Petri suscepit, nec credentes ipsum Scriniarium, cùm juratus sit officium suum fideliter exequi, aliud scripsisse, quàm à testibus diceretur: Respicientes insuper, quod est longè validius, ipsum negotium tangere principaliter Rom. Eccl. contra quam non nisi centenaria præscriptio currit, in solutione prædicti censûs & aliorum petitorum condemnavimus partem adversam, injungentes eidem, ut tibi non tanquam tibi, sed tanquam Eccl. Rom. cujus autoritate debes percipere, cujus etiam propter prædicta beneficia Vasallus existis, sine difficultate persolvat.

[a] afferebant,

[b] Libro censuali Ecclesiæ in loco non suspecto, servato creditur. *l.* 1. *ff. si cert. pet.* Bart.

[c] *al.* quia.

[*a Te conquerente quòd quædam jura de castro Palatio à se. re. Alex. Papa p. n. tibi concessa Castellanen. ejusdem castri tibi reddere denegabant. Porrò te ac dil. fil. Leonis Consulemque illius castri propter hoc in nostra præsentia constitutos audiri fecimus diligenter.*]

¶ PITH. [18] *Matafeloni.*] *Montefoloniço.* Leand. 60.

[19] *Comestiones.*] *procurationes.*

[20] *Banna.*] *proclamationes.*

[21] *Placita.*] *jurisdictiones.*

[22] *Forisfacta.*] *pœnas & mulctas.* Vide *cap. conquerenti, sup. de off. Ordinar. & cap.* 1. *de fid. instr. in* IV. *Collect.*

XIV. IDEM Hel. & Gu. [23] Abbatibus. [c. an. 1212. *Romæ.*]

De centenaria præscriptione, quæ solum currit contra Romanam Ecclesiam, tempora schismatum deducantur.

[d] *Cap.* 4. *eod. tit. in* III. *Compil.*

CUm [d] vobis: [*Et infrà a.*] Licèt igitur tam legali [24] quàm canonica sit definitione statutum, ut contra Rom. Eccle. quæ gaudet privilegio speciali, non nisi centum annorum præscriptio locum sibi valeat vindicare, tempora tamen intercidentium schismatum, quæ secundum juris ordinem cursum præscriptionis impediunt, nolumus aliquatenus computari, sed diligenti consideratione adhibita de ipsa computatione deduci.

[*a Aliis literis dedimus in mandatis, ut in causam quæ inter Ecclesiam Hildensen. ex una parte, & Ecclesiam de Gand. & Eccl. Ro. ex altera dignoscitur agitari, testes ad probandum præscriptionem recipere debeatis. Insinuatione præsentium vobis duximus declarandum, quòd postquam præscri-*